

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรครูสมาธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ
สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่*
LEARNING OUTCOMES OF LEARNERS OF THE MEDITATION TEACHER
COURSE OF WILLPOWER INSTITUTE, BRANCH 12, PHRAE PROVINCE

วรรณิ์ ตีลา,
Wannee Tila
เกรียงศักดิ์ ฟองคำ,
Kreangsak Fongkam
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus
E-mail : wanneetila004@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ และ 2) เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสารประกอบกับการสัมภาษณ์ภาคสนามกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เรียนในหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ มีการสอนโดยใช้คู่มือคือหนังสือ เทปบรรยายของหลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการสอนอย่างเป็นระบบ ภาคปฏิบัติเน้นรูปแบบการปฏิบัติด้วย 2 อริยาบถ คือ การเดินจงกรม และการนั่งสมาธิ

2. ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิ พบว่า ภาพรวมของการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันกับกิเลส

* Received 5 September 2023; Revised 11 November 2023; Accepted 14 November 2023

และกระแสของโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว มีทั้งผลดีและผลเสีย สมาธิ จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันเป็นภูมิคุ้มกันในมิติการดับทุกข์ทางสังคมได้ ได้แก่ 1) ด้านกาย การทำสมาธิทำให้สุขภาพกายแข็งแรง สามารถควบคุมการทำงานของร่างกายได้ดีขึ้น 2) ด้านจิตใจ การทำสมาธิทำให้คุณภาพจิตใจมีพลังจิตที่มีคุณภาพ เป็นภูมิคุ้มกันมั่นคง ครอบงำได้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี 3) ด้านสังคม การทำสมาธิทำให้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข เกิดความเมตตา มีคุณธรรม มีความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น และ 4) ด้านปัญญา การทำสมาธิทำให้สามารถพัฒนาตนให้มีสติสัมปชัญญะทุกเมื่อ มีองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติสมาธิสามารถนำมาพัฒนาตนและสอนคนอื่นได้อย่างดี และสามารถแก้ไขปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ : ผลการเรียนรู้, หลักสูตรครูสมาธิ, สถาบันพลังจิตตานุภาพ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the learning pattern of the meditation teacher course of the Willpower Institute, Branch 12, Ban Mueang Mo, Phrae Province, and 2) to analyze the learning outcomes of the meditation teacher learners of the Willpower Institute, Branch 12, Ban Mueang Mo, Phrae Province, was a qualitative research. A documentary study and field interview were conducted with a group of key informants who were 10 learners in the Meditation Teacher Program of the Willpower Institute, Branch 12, Ban Mueang Mo, Phrae Province. The results showed that:

1. The learning model of the Meditation Teacher Curriculum of the Willpower Institute, Branch 12, Ban Mueang Mo, Phrae Province, was taught by using a manual, which is a book, lecture tapes of Luang Por Viriyang Sirindharo consists of theory and practice. Systematic teaching the practical part focuses on the form of practice with two postures, namely walking meditation and sitting meditation.

2. The results of the learning analysis of the meditation teacher curriculum found that the overall picture of the study had learning achievement in 4 aspects, namely physical, mental, social, and intellectual,

which were linked to the development of knowledge towards the goal of living in a way that is aware of the passions and trends of the rapidly changing world. There are both good and bad effects. Meditation can be a tool for protection and immunity in the dimension of cessation of social suffering, namely: 1) Physical aspect: meditation strengthens physical health, able to control the work of the body better, can take care of oneself in daily life very well, 2) on the mental side, meditation enhances the quality of mind with quality mental power. is a stable immune system can take care of oneself in daily life very well. 3) on the social side, meditation makes Peaceful working with others mercy, virtue, compassion for oneself and others, and 4) intellectual aspect: meditation enables one to develop oneself to be mindful at all times. It has a body of knowledge, both theory and meditation practice, that can be used to develop oneself and teach others well, and able to solve emergency situations well and live happily in society.

Keywords : Learning Outcomes, The Meditation Teacher Course, Willpower Institute

บทนำ

สมาธิ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติสมถกรรมฐาน การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา จะประกอบด้วยสมาธิเป็นพื้นฐานซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ สมาธิจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องเริ่มจากการเจริญสติ เมื่อสติมาสมาธิจะเกิด จึงใช้สติไตร่ตรองจนเกิดปัญญา และปัญญาคือการรู้ทุกสิ่งอย่างที่มีทั้งปัญญาทางโลกและปัญญาทางธรรม สมาธิชี้ให้เห็นว่าการที่มนุษย์จะพัฒนาถึงขั้นสูงสุดในการกำจัดความชั่วร้ายออกไปจากใจได้อย่างสิ้นเชิงและพบกับความสุขอันแท้จริง บุคคลทั่วไปต่างรู้จักการทำสมาธิ แต่ส่วนใหญ่แล้วรู้จักแต่เพียงผิวเผิน ไม่ลึกซึ้งและไม่เข้าใจแก่นแท้ของสมาธิ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลย สมาธินั้นเกิดจากการศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และต้องฝึกปฏิบัติ อย่างจริงจัง และทำอย่างต่อเนื่อง การเข้าถึงพระพุทธศาสนา ตามหลักคำสอนต้องประกอบด้วย หลักปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ หากเรียนแต่ปริยัติอย่างเดียว ไม่นำมาปฏิบัติ ก็เป็นเพียงความจำเท่านั้น มิได้ปัญญาที่แท้จริง ปัญญาเป็นความรอบรู้ในธรรมที่ควรรู้ คนทุกคนต้องอาศัยปัญญา เป็นเสมือนแสงสว่างส่องทางในการดำเนินชีวิตและรอบรู้จนมีความ

บริสุทธิ์ทั้งทางกาย วาจา และจิต เป็นบุคคลที่เจริญจริง ๆ (พระครูสุธีวฑฺฒิตฺถ และพระมหาอดิเดช สติวโร, 2561, น. 69-84)

สมณะและวิปัสสนาที่นำไปสู่ความสงบแห่งจิต มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงในสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของภิกษุสามเณรสำหรับการศึกษาเล่าเรียนและการฝึกปฏิบัติวิปัสสนาของพุทธบริษัททั้ง 4 ซึ่งต่อมาแนวทางสติปัฏฐาน 4 เป็นที่แพร่หลายทั้งในและนอกประเทศ สืบเนื่องมาจาก ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมคนไทยนิยมเดินตามชาวตะวันตก ชื่นชมแนวคิดของชาวตะวันตก พอใจยินดีกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุของชาวตะวันตกที่มีแต่ความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ยอมหยุดนิ่ง และเต็มไปด้วยความแปลกใหม่มากมายจนพากันคิดว่า ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเท่านั้นที่ให้ความสุขแก่ชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ การเจริญสมาธิในปัจจุบันไม่ค่อยได้รับความนิยมนหรือมีผู้สนใจปฏิบัติมากนัก แม้คนส่วนใหญ่จะเชื่อว่าการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดสมาธิ มีสติอยู่ตลอดเวลาจนถึงทำให้จิตใจเกิดความมั่นคง ไม่หวั่นไหว จึงเป็นเหตุให้พระสงฆ์ไทยจัดตั้งสำนักสมณะและวิปัสสนาขึ้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ การเจริญสมาธิภาวนาและพัฒนาหลักการและวิธีการสอนปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามหลักสติปัฏฐาน 4 ของแต่ละพื้นที่ขึ้นเองตามหลักสูตรที่ครูบาอาจารย์ได้สอนไว้ ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป บางแห่งสอนตรงตามพระไตรปิฎก บางแห่งสอนตามประสบการณ์ของตนเองจากการปฏิบัติของพระอาจารย์โดยมิได้ยึดหลักตามพระไตรปิฎกแต่ประการใด (พระครูปลัดสุนทร สุนทรโร (แช่เตี้ย), 2554, น. 2)

เจ้าประคุณ สมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินุโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำสมาธิ และจากประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญของท่านที่รับจาก พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ และพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ซึ่งเป็นปรมาจารย์ และพระอาจารย์ใหญ่ มาเป็นเวลาอันยาวนานกว่า 60 ปี รวมถึงประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติสมาธิของหลวงพ่อวิริยงค์เอง ที่ท่านได้ติดตามศึกษาวิธีการทำสมาธิจากหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซักถามปัญหาข้อข้องใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการฝึกทำสมาธิจนเป็นที่ประจักษ์กระจ่างแจ้งทุกกรณีจากพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ท่านได้กลั่นกรองย่อหลักสูตรวิชาครูสมาธิจาก 20 ปีให้เหลือเพียง 6 เดือน ใช้เวลาน้อยที่สุด เพื่อให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบัน ซึ่งวิวัฒนาการต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หลักสูตรที่ท่านเขียนขึ้นสำหรับวิชาครูสมาธินั้นครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของการทำสมาธิ สิ่งที่โดดเด่นของหลักสูตรนี้ คือ พระอาจารย์วิริยงค์ สิรินุโร ได้อธิบายถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการทำสมาธิโดยละเอียด รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในจิตใจของผู้ทำสมาธิ พร้อมทั้งรวบรวมบันทึกทุกแง่มุมทุกปัญหามีคำตอบ ระบุและวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มักจะพบบ่อยในขณะที่ทำการฝึกสมาธิ

เมื่อนักศึกษาครูสมาธิได้อ่านบทพจนบทเรียนในหนังสือหลักสูตรครูสมาธิ ฟังการบรรยายของ อาจารย์สา และเทพบรรยายของพระอาจารย์วิริยงค์ในห้องเรียน นักศึกษาจะมีความเข้าใจ ในบทเรียนอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังเป็นการเสริมเพิ่มกำลังใจให้นักศึกษาไม่ล้มเลิกการทำสมาธิ ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการทำสมาธิในชีวิตประจำวันอีกด้วย และอีกเหตุผลคือ พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร มีวิสัยทัศน์ ต้องการเผยแพร่งานการทำสมาธิเพื่อสันติสุขของชาวโลกโดยเน้นการทำสมาธิอย่างง่าย ๆ ให้แก่บุคคลทั่วไป มีระบบการเรียนการสอนที่มั่นคง เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีความเป็นเอกภาพ คือปูพื้นฐานของสมาธิที่ถูกต้อง เรียกว่า สัมมาสมาธิ มาจาก มรรค 8 ข้อที่ 8 คือ “สัมมาสมาธิ” ซึ่งสัมมาสมาธินี้เมื่อเกิดขึ้นในใจก็จะทำให้จิตใจเกิดความเมตตา อยากช่วยเหลือ เกื้อกูลผู้อื่นต่อไป ทำให้ครอบครัวร่มเย็น สังคมเกิดความสันติสุข

จากปณิธานอันแน่วแน่ของ เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) ที่ต้องการเผยแพร่งานการทำสมาธิแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ เพื่อให้ผู้ที่มา เรียนได้ทำสมาธิเพื่อสะสมพลังจิต ให้เกิดสันติภาพ และสันติสุขของโลกอย่างกว้างขวาง จึงได้มีการก่อตั้งมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพขึ้น โดยเปิดทำการสอนเกี่ยวกับสมาธิเบื้องต้นตั้งแต่ การเริ่มปฐกกรรม จนถึงสมาธิขั้นสูง ที่หลวงพ่อวิริยงค์ได้เล่าเรียนศึกษามาจากพระอาจารย์ใหญ่ ทางวิปัสสนา ได้แก่ พระอาจารย์มั่น และ พระอาจารย์กงมา รวมถึงประสบการณ์ชีวิตในการ ปฏิบัติสมาธิของหลวงพ่อวิริยงค์เอง นอกจากผู้เรียนจะได้เข้าใจ การทำสมาธิ ทั้งสมถะ- วิปัสสนา อย่างถ่องแท้แล้ว และยังสามารถเป็นครูสอนสมาธิให้แก่บุคคลอื่นได้โดยถูกต้องด้วย จึงได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิให้แก่ไพศาล กว้างไกลไปทั่วโลก โดยการขยาย สาขาสถาบันพลังจิตตานุภาพให้ครอบคลุมทั่วทุกภาคในประเทศไทย และยังขยายสาขาไปยัง ต่างประเทศ ปัจจุบันมีทั้งหมด 309 สาขาในประเทศไทย และอีก 11 สาขาในต่างประเทศ

สำหรับสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 จังหวัดแพร่ เพื่อจุดประสงค์ที่จะขยายสาขา ของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ให้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคเหนือ เพื่อเผยแพร่งานหลักสูตรครูสมาธิ ของเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวชิโรดม (พระอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) ให้ประชาชน ทั่วไปได้มีโอกาสศึกษา และปฏิบัติสมาธิตามแนวทางและหลักการที่ถูกต้อง ได้มีการเปิด ปฐกนิเทศ นักศึกษาครูสมาธิ รุ่นที่ 34 (จตุตติงสโม) อัฐพล(พลังแห่งประโยชน์) ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เป็นรุ่นแรกของ สถาบันพลังจิตตานุภาพสาขา 12 จังหวัดแพร่ ปัจจุบันนี้ สถาบันพลังจิตตานุภาพสาขา 12 จังหวัดแพร่ ได้เปิดทำการสอนมาแล้วเป็นจำนวน 14 รุ่น มีนักศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรครูสมาธิมีจำนวน 784 คน จะเห็นได้ว่า หลักสูตรครูสมาธิ ของสถาบันพลังจิตตานุภาพได้รับความสนใจและเป็นที่ต้องการของประชาชนในยุคปัจจุบัน อย่างแพร่หลาย

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นคณะทำงานและอาจารย์สาของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษารูปแบบการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ และผลการปฏิบัติสมาธิของนักศึกษาครูสมาธิที่จบหลักสูตรครูสมาธิไปแล้ว ว่าการทำสมาธิเพื่อสะสมพลังจิตสะสมพลังสติปัญญา ของนักศึกษาครูสมาธิ ว่ามีความเจริญก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงาน และปรับการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่
2. เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ การศึกษาเชิงเอกสารประกอบกับการศึกษาภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหาในวิทยานิพนธ์

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างของผู้เข้าสถาบันพลังจิตในการฝึกสมาธิตามแบบของสถาบันในปัจจุบัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ อาจารย์อาสาสมาธิ และนักศึกษาหลักสูตรครูสมาธิ ที่จบหลักสูตรครูสมาธิ จากสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ติรภานันท์, 2555, น. 170)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เกี่ยวกับวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ โดยแบ่งขั้นตอนของแบบสัมภาษณ์ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรครูสมาธิ (ซึ่งใช้ประกอบกับการสังเกตและการสำรวจพื้นที่)

หลังจากนั้นนำเสนอเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับงานวิจัยแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและทรงภูมิรู้ด้านพระพุทธศาสนาและมีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบและให้แก้ไขปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

- (1) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน โดยมีประเด็นสำคัญในการนำมาวิเคราะห์หาคำตอบด้านพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการตีกลองปูชาของประชาชนในจังหวัดแพร่ มีการจดบันทึกและบันทึกเสียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เพื่อเชื่อมโยงการตอบคำถามของวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1 และ 2 เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของหลักสมาธิตามแนวพระพุทธศาสนากับหลักสูตรครูสมาธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์โดยพิจารณาประเด็นหลักที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และอธิบายเป็นความเรียงเชิงพรรณนา นำเสนอผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านหมือ่งหม้อ จังหวัดแพร่ เป็นไปตามหลักสูตรของสถาบันจิตตานุภาพ ซึ่งใช้หลักสูตรเดียวกันทุกสาขา แต่มีการปรับหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรไปตามบริบทและสถานการณ์ทางสังคมนั้น ๆ (พระมงคล ปิยปุตุโต (หลวงปากดี), 2561, น. 26) โดยรายละเอียดของรูปแบบการเรียนรู้ของหลักสูตรพอสรุปได้ คือ

1) หลักสูตรครูสมาธิ

หลักสูตรครูสมาธิก่อตั้งโดย สมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร) มีจุดประสงค์ในการเผยแผ่สมาธิ เพื่อเพิ่มพลังจิตแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ท่านจึงได้สร้างนครธรรมและเปิดสอนสมาธิ ให้กับประชาชนเพื่อย่นระยะการศึกษาและปฏิบัติธรรมะ โดยสร้างเป็นสถาบันพลังจิตตานุภาพ จัดทำหลักสูตรครูสมาธิขึ้น เพื่อสอนสมาธิระยะเวลา 6 เดือน หลักสูตรครูสมาธิเป็นหลักสูตร ที่สอนสมาธิให้กับประชาชน เพื่อสามารถที่จะเป็นครูสอนสมาธิได้ ตามหลักการของ พระพรหมมงคลญาณ หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร ใช้ระยะเวลาในการเรียน 6 เดือน (หลักสูตร 200 ชั่วโมง) เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งนำไปสอบปฏิบัติภาคสนาม ณ ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 4 วัน 3 คืน จึงจะจบหลักสูตรครูสมาธิและจัดพิธีมอบใบประกาศนียบัตรให้ จากประสบการณ์การทำสมาธิมากกว่า 70 ปี พระอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร ได้เขียนเป็นหลักสูตรครูสมาธิ ใช้เวลาน้อยกว่าเรียนเพียงแค่ 6 เดือน ก็มีความเข้าใจสามารถนำไปสอนผู้อื่นได้ มีการสอนเป็นระบบ มีตำรา มีบทเรียน เป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย มีการเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ที่เรียนสะดวกสบาย มีหลายสาขาทั่วประเทศ หลักการคือทำน้อย ได้ผลมาก ใช้ระยะเวลาการนั่งสมาธิไม่นานเกินไป อาศัยการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเป็นมรรคาปฏิบัติ คือ ปฏิบัติแต่พอดี ไม่เหลือบ่ากว่าแรงที่บุคคลทั่วไปจะทำได้ครั้งละ 30 นาที เป็นความพอเหมาะพอดี ได้ประโยชน์เต็มที่ (สถาบันพลังจิตตานุภาพ, 2561, น. 54)

2) วิธีการสอนครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่

วิธีการสอนครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพสาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ สอนตามแนวคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (พระอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) ท่านเป็นผู้เขียนหลักสูตรลักษณะที่เรียกว่า “สมาธิไฮเทค” หรือรวดเร็วทันสมัยตามโลกาภิวัตน์ มีประสิทธิภาพสูงทำน้อยได้ผลมาก ย่นย่อรวมลงในหลักสูตรครูสมาธิ 6 เดือน ใช้เวลาน้อยที่สุดรวบรวมบันทึกทุกแง่มุมทุกปัญหาที่มีคำตอบ ถ่ายทอด และเขียนเป็นตำราหนังสือสมาธิทั้งหมด 3 เล่ม

การสอนหลักสูตรครูสมาธิ มีการสอนอย่างเป็นระบบแบบแผนขั้นตอนชัดเจน เริ่มต้นนักศึกษาจะต้องสวดมนต์ทำวัตรก่อนเรียน ซึ่งจะทำการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ 2 วัน เป็นเวลา 6 เดือน แบ่งเป็นภาคเช้า ช่วงเวลา 09.00-12.00 ภาคบ่ายช่วงเวลา 13.00-16.30 น. ต่อจากนั้น ผู้บรรยายซึ่งเป็นอาจารย์สมาธิ จะบรรยายตามตารางการสอนที่ผู้ดูแลของแต่ละสาขามอบหมาย โดยผู้บรรยายจะใช้ Power point ประกอบการบรรยายเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นกระบวนการเรียนอย่างชัดเจน จะเริ่มบรรยายตั้งแต่เล่มที่ 1 ปูพื้นฐานสมาธิเบื้องต้น เล่มที่ 2 เนื้อหาอธิบายความตามลำดับขั้นตอนสมาธิ แบ่งได้เป็น 3 ภาค คือ สมาธิ ฌานเล่มที่ 3 เป็นการสอนเปรียบเทียบสมถะกับวิปัสสนา เมื่อผู้บรรยายได้บรรยายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นักศึกษาจะได้ฟังพระอาจารย์เทพคำสอนจากพระอาจารย์หลวงพ่อ และนักศึกษาจะได้ฟังการตอบคำถามปัญหาต่าง ๆ จากนักศึกษาที่ได้ถามพระอาจารย์หลวงพ่อ หลังจากนั้นก็เริ่มเรียนภาคปฏิบัติ โดยเริ่มจากการเดินจงกรม เป็นเวลา 30 นาที เสร็จแล้วจึงนั่งสมาธิ เป็นเวลา 30 นาที (พระธรรมมงคลญาณ (พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร), 2555, น. 133-134)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรครูสมาธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม เฉพาะในภาคปฏิบัติ คือ

(1) การเดินจงกรม

การเดินจงกรมนั้น เป็นอีกอิริยาบถหนึ่งของการทำสมาธิ โดยการเดินตามปกติให้กำหนดเอาไว้ยาวเท่าไร อาจจะเป็นห้าเมตร สิบเมตร หรือยาวกว่านั้นก็ได้อิริยาบถนี้มีให้แขนของเราเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพื่อมิให้รบกวนความสงบ ให้เอามือขวาจับมือซ้ายไว้ที่หน้าท้อง เดินไป-กลับมา ตามแนวทางยาวที่กำหนด เวลาที่กำหนดจิตนั้นพอปรากฏว่า จะได้ที่ หมายความว่า จิตจะสงบ ก็ให้หยุดที่จุดเริ่มต้นหรือปลายทางเดินจงกรมชั่วขณะแล้วจึงเดินต่อไป เพื่อให้เป็นผลก็ควรจะได้เดินจงกรมให้เป็นการต่อเนื่องประมาณ 30 นาที ก่อนที่จะนั่งสมาธิ ลักษณะนี้จะทำให้การนั่งสมาธิเกิดผลเป็นการต่อเนื่อง

(2) การนั่งสมาธิ

การนั่งสมาธิ เป็นอริยาบถหลัก เพราะเป็นอริยาบถที่เหมาะสม รวมความว่า การนั่งจึงเป็นอริยาบถที่ทำให้ความสำเร็จได้มากกว่าอริยาบถอื่น การนั่งแบบพระพุทธเจ้าได้สำเร็จ คือนั่งขวาทับซ้าย มือขวาหงายทับมือซ้ายวางไว้บนตัก ตั้งกายให้ตรง แล้วหลับตาแต่พอดี การนั่งเช่นนี้เป็นท่าที่นิ่งได้นาน ถือได้ว่าเป็นแบบอย่าง ด้วยเหตุนี้ อริยาบถจึงเป็นการนั่งของร่างกาย เป็นเหตุให้จิตสงบได้นาน การนั่งแบบต่าง ๆ เช่น ก. นั่งขัดเก้าอี้ ข. นั่งพับเพียบ ค. นั่งทอดกาย ง. นั่งขัดสมาธิ การนั่งแบบ ก.ข.ค. จะเป็นการเปลี่ยนอริยาบถก็เป็นการทำที่ยังไม่เป็นหลักแต่ทำได้ การทำเป็นหลักคือ แบบข้อ ง. เพราะเป็นอริยาบถที่เป็นผลแก่ผู้ที่ได้ญาณ ได้ฌาน และมรรคผลแล้ว (พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร), 2556, น. 8-9)

2. การศึกษาผลการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ พบว่า “สมาธิ” ที่ใช้สอนในหลักสูตรมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะเป็นคำสอนของหลวงพ่อวิริยงค์ ที่เป็นบุคคลสำคัญ มีคุณูปการต่อการเผยแผ่หลักคำสอน และท่านได้สอนวิธีการทำสมาธิให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงแบบง่าย ทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกบุคคลสถานที่ อาชีพ หรือการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย มีสุขภาพที่ดีด้านจิตใจ มีจิตแจ่มใสมีพลังจิตที่มีคุณภาพ เป็นภูมิคุ้มกันในการครองตน ด้านสังคม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข และด้านปัญญา มีความรู้สามารถถ่ายทอดสอนบุคคลอื่นได้ และสามารถปรับตัวกับสถานการณ์เลวร้ายได้อย่างรู้เท่าทัน สมดังที่หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร ท่านกล่าวว่า “การรับประทานอาหารเช้าเพื่อบำรุงร่างกาย การทำสมาธิก็เพื่อบำรุงจิตใจ การทำสมาธิ คือ อาหารใจ เป็นการเติมพลังจิต”

ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเอกสารและการสัมภาษณ์ภาคสนามจากกลุ่มผู้เรียนของหลักสูตรครูสมาธิ จะเห็นได้ว่าภาพรวมของการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้โดยภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่เป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา แต่ในวิถีของการดำเนินชีวิตที่เป็นโลกียสุข ที่เราจะต้องสร้างโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันกับกิเลสและกระแสของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีทั้งผลดีและผลเสีย สมาธิ จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันเป็นภูมิคุ้มกันในมิติการดับทุกข์ทางสังคมได้ ตามหลัก 4S ได้แก่

1. ด้านกาย = สุขภาพแข็งแรง (STRONG) การทำสมาธิทำให้สุขภาพกายแข็งแรงขึ้น ลดอาการเมื่อยล้า สามารถควบคุมการทำงานของร่างกายได้ดีขึ้น ลดการเกิดโรค

2. ด้านจิตใจ = จิตใจมั่นคง (SECURE) การทำสมาธิทำให้คุณภาพจิตใจมีพลังจิตที่มีคุณภาพ เป็นภูมิคุ้มกันมั่นคง ครองตนได้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

3. ด้านสังคม = ดำรงตนเป็นมิตร (SOCIABLE) การทำสมาธิทำให้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข เกิดความเมตตา มีคุณธรรม มีความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น

4. ด้านปัญญา = มีทักษะคิดขั้นสูง (SKILLFUL) การทำสมาธิทำให้สามารถสามารถพัฒนาตนให้มีสติสัมปชัญญะทุกเมื่อ มีองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติสมาธิสามารถนำมาพัฒนาตนและสอนคนอื่นได้อย่างดี และสามารถแก้ไขปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรครูสมาธิ สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ พบว่า

การศึกษาผลการเรียนรู้หลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ พบว่า “สมาธิ” ที่ใช้สอนในหลักสูตรมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะเป็นคำสอนของหลวงพ่อวิริยงค์ ที่เป็นบุคคลสำคัญ มีคุณูปการต่อการเผยแผ่หลักคำสอน และท่านได้สอนวิธีการทำสมาธิให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าถึงแบบง่าย ทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกบุคคลสถานที่ อาชีพ หรือการศึกษา พลังจิตที่มีคุณภาพทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย มีสุขภาพที่ดี ด้านจิตใจ มีจิตแจ่มใสมีพลังจิตที่มีคุณภาพ เป็นภูมิคุ้มกันในการครองตน ด้านสังคม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข และด้านปัญญา มีความรู้สามารถถ่ายทอดสอนบุคคลอื่นได้ และสามารถปรับตัวกับสถานการณ์เลวร้ายได้อย่างรู้เท่าทัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร ฮอฟมันน์ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์วิธีสอนครูสมาธิเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของสถาบันพลังจิตตานุภาพวัดมหาธาตุ อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม ผลจากการศึกษาองค์ความรู้ส่วนหนึ่งพบว่า จุดประสงค์ของการปฏิบัติสมาธิส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน คือ การผ่อนคลายจากชีวิตที่ยุ่งเหยิง สภาพจิตใจที่ว้าวุ่น การพบหนทางหรือสาเหตุแห่งความเป็นจริง และการหลุดพ้นตามความเชื่อทางศาสนา ส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นไปที่การฝึกสมาธิอย่างเข้มข้นเพื่อการรู้แจ้ง การตระหนักถึงเหตุแห่งความเป็นจริง การสร้างวินัยในตนเอง การควบคุมจิตใจและร่างกาย และความสงบหรือปล่อยวางสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบกับชีวิต การพัฒนาจิตใจด้วยวิธีการทำสมาธิ นอกจากจะทำให้เรามีความสุข ความสงบทางจิตใจอย่างลึกซึ้งแล้ว ยังสามารถทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันความรู้สึกในทางลบหรือความชั่วร้ายที่จะเกิดขึ้นในจิตใจของเราได้เป็นอย่างดีอีกด้วย นอกจากนี้ ผลของการฝึกตั้งจิตใจให้มั่นคง และการ

รวมพลังจากการทำสมาธิ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจุดศูนย์กลางของจักรวาลนี้ จะทำให้เรามีจิตใจที่เข้มแข็ง แน่วแน่ มั่นคง และไม่หวาดกลัวต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต การทำสมาธิ อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ฝึกแต่ละคนมีจิตและจิตใจที่ละเอียดอ่อนขึ้น มองเห็นถึงความบริสุทธิ์ดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของตัวเอง และสรรพสิ่งมากขึ้น การเข้าร่วมกลุ่มกันของผู้ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ดีงามเหล่านี้ จะทำให้เกิดการรวมพลังแห่งความรัก ความเมตตาที่ยิ่งใหญ่มหาศาล ที่สามารถมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมวลมนุษยชาติ และสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งหมายความว่าพลังคลื่นทางจิตแห่งความรัก ความเมตตาได้เริ่มก่อตัวขึ้นแล้วในมวลมนุษยชาติ พลังจิตอันงดงามที่เกิดขึ้นจะเป็นเครื่องผลักดันให้มวลมนุษยชาติก้าวไปสู่ความสงบสุขและสันติภาพได้ในเวลาอันรวดเร็ว (วรรณพร ฮอฟมันน์, 2561, น. 121-125)

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ภาพรวมของการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้โดยภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่เป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา แต่ในวิถีของการดำเนินชีวิตที่เป็นโลกียสุข ที่เราจะต้องสร้างโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันกับกิเลสและกระแสของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีทั้งผลดีและผลเสีย สมาธิจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันเป็นภูมิคุ้มกันในมิติการดับทุกข์ทางสังคมได้ สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติเพื่อพัฒนาไปสู่วิปัสสนากัมมัฏฐาน 4 คือ กาย เวทนา จิต ธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมนตรี อาภทฺโร (คนทรงแสน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพจิตตามหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของพระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ) พบว่า หลักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาจิตใจตามแนวของพระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ) คือ การดำเนินตามหลักสติปัฏฐาน 4 คือ การใช้สติพิจารณา กาย เวทนา จิต และธรรม โดยการภาวนาวายูบหนอ-พองหนอประกอบ ซึ่งผลของการปฏิบัติที่เกิดจากการใช้สติพิจารณา กาย (กายานุปัสสนา) ส่งผลให้มีสติรู้ลมหายใจ เข้า-ออก และการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือ อิริยาบถต่าง ๆ ผลที่เกิดจากการใช้สติพิจารณาเวทนา (เวทนานุปัสสนา) ทำให้มีสติรู้ถึงเวทนา คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นสุข ทุกข์ หรือไม่สุข ไม่ทุกข์ มีสติรู้การเกิด และดับของเวทนาทั้งหลาย ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดจากการใช้สติพิจารณาจิต (จิตตานุปัสสนา) ทำให้จิตผ่องใสมีความมั่นคงหนักแน่นยิ่งขึ้น และสุขภาพจิตที่ดี และผลที่เกิดจากการใช้สติพิจารณาสภาวะธรรม (ธัมมานุปัสสนา) ทำให้เกิดการกำหนดรู้สรรพสิ่งว่าล้วนเป็นสภาวะธรรม ไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน เราหรือเขา ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแนวทางแห่งสติปัฏฐาน 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพจิตข้างต้นนี้สามารถสรุปให้เด่นชัดใน 2 ระดับ คือ 1) ระดับโลกียะ คือ อำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเช่น ช่วยให้คลายเครียด มีบุคลิกภาพดี มีจิตใจผ่องใส สงบ เยือกเย็น ทำให้คิดอะไรได้รวดเร็วและถูกต้อง และ 2) ระดับโลกุตระ

คือ หากปฏิบัติได้ก้าวหน้าไม่หยุดนิ่งก็สามารถบรรลุธรรมชั้นต่าง ๆ และอยู่เหนือโลก คือ มีจิตไม่หวั่นไหวตามโลกธรรม 8 ไม่ว่าจะมียศ เลื่อมลาภ มียศ เลื่อมยศ มีสุขทุกข์ มีสรรเสริญหรือ นินทาก็ตาม (พระมนตรีกาญจนาทร (คนทรงแสน), 2560, น. 86-88)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามหลัก 4S ของผู้วิจัยคือ หลักภาวนา 4 ที่นำมาเป็นต้นแบบในการสรุปผลองค์ความรู้จากการวิจัย 1. ด้านกาย = สุขภาพแข็งแรง (STRONG) การทำสมาธิทำให้สุขภาพกายแข็งแรงขึ้น 2. ด้านจิตใจ = จิตใจมั่นคง (SECURE) การทำสมาธิทำให้คุณภาพจิตใจมีพลังจิตที่มีคุณภาพ เป็นภูมิคุ้มกันมั่นคง ครองตนได้ 3. ด้านสังคม = ดำรงตนเป็นมิตร (SOCIAL) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข เกิดความเมตตาที่มีคุณธรรมมีความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น และ 4. ด้านปัญญา = มีทักษะคิดค้นรู้ (SKILLFUL) การทำสมาธิทำให้สามารถสามารถพัฒนาตนให้มีสติสัมปชัญญะตื่นรู้ทุกเมื่อ สามารถนำมาพัฒนาตน และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ ช่วงชิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า เป้าหมายของการฝึกสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาทมี 2 ประการ คือ เป้าหมายหลักหรือเป้าหมายสูงสุดของการฝึกสมาธิคือ ความหลุดพ้น ประกอบด้วย (1) เจโตวิมุตติ เป็นความหลุดพ้นทางจิต (2) ปัญญาวิมุตติ เป็นความหลุดพ้นด้านปัญญา โดยที่เจโตวิมุตติเป็นผลจากการเจริญสมณะ และปัญญาวิมุตติเป็นผลที่เกิดจากการเจริญวิปัสสนา และเป้าหมายรองที่ให้ความสำคัญในเรื่อง การนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันหลากหลายด้าน คือ (1) การพัฒนาด้านจิตใจ (2) การพัฒนาด้านร่างกาย (3) พฤติกรรมการพัฒนาด้านปัญญา และ (4) การพัฒนาด้านสังคม โดยการพัฒนาที่ได้ยกตัวอย่างนั้น เป็นที่ปรากฏเป็นเชิงประจักษ์ตามแนวทางวิทยาศาสตร์เชิงพุทธ ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสมาธิ นำมาใช้และเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติได้จริง (เจริญ ช่วงชิต, 2558, น. 72-74)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการบรรจุการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิ ในสถาบันการศึกษาของรัฐ เป็นหนึ่งในวิชาหลักของหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ บทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในทุกระดับ

2) คณะสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์ควรมีความร่วมมือด้านวิชาการสู่การปฏิบัติควรนำหลักสูตรไปอบรมบุคลากร ในหน่วยงาน องค์กร หรือในสถาบันการศึกษา ก่อนที่จะเริ่ม

ทดลองปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมของแต่ละบุคคล มีสติในการทำงาน และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) องค์การคณะสงฆ์ควรนำหลักสูตรครูสมาธิ บรรจุในหลักสูตรการเรียนธรรมศึกษาของพระภิกษุสามเณร จะเป็นประโยชน์ต่อวงการพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งสืบไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 12 บ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่ ควรมีหลักสูตรการสอนสมาธินอกสถานที่แก่ประชาชนตามศูนย์ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการเรียนช่วงระยะเวลาสั้น ๆ 3-5 วัน แต่ได้ผลดีเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักแนวทางการปฏิบัติสมาธิที่ถูกต้อง ตามแนวคำสอนของพระอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร

2) สถาบันพลังจิตตานุภาพ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ บนแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์สมัยใหม่ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมศึกษาเรียนรู้สมาธิในการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพในศตวรรษที่ 21

2) ควรมีการศึกษาการบูรณาการวิธีการสอนหลักสูตรครูสมาธิกับวิธีการสอนตามแนวศาสตร์สมัยใหม่

3) ควรมีการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการสอนสมาธิให้กับเยาวชนในยุคปัจจุบัน

4) ควรศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรครูสอนสมาธิกับการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน 4

เอกสารอ้างอิง

- เจริญ ช่วงชิต. (2558). การศึกษาสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดสุนทร สุนทรโร (แช่เตียว). (2554). ศึกษาปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาแบบพอง-ยุบตามแนวปฏิบัติของพระโสภณมหาเถระ (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุธีวุฒิกุล และพระมหาอดิเดช สติวโร. (2561). การปฏิบัติสมาธิภาวนาในสมัยพุทธกาล. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์. 1(2), 69-84.
- พระธรรมมงคลญาณ (พระอาจารย์วิริยงค์ สิริธโร). (2555). หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิชญณี.
- พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร). (2556). หลักสูตรครูสมาธิเล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 10-11. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิชญณี.
- พระมงคล ปิยปุโต (หลวงปากดี). (2561). ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสอนสมาธิตามแนวทางสถาบันพลังจิตตานุภาพ. วารสารสิรินทรปริทรรศน์ .19(1) 26.
- พระมนตรี อภทฺธโร (คนทรงแสน). (2560). การพัฒนาคุณภาพจิตตามหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของพระธรรมธีรราชกุมาร (โชดก ญาณสิทธิ) (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรรณพร ฮอฟมันน์. (2561). ศึกษาผลสัมฤทธิ์วิธีสอนครูสมาธิเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของสถาบันพลังจิตตานุภาพวัดมหาธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันพลังจิตตานุภาพ. (2561). คำสอนหลวงพ่อ. แพร่ : ม.ป.ท. (อัดสำเนา).
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

